

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dnešního dne mimo ústní jednání a bez přítomnosti účastníků v senátě složeném z předsedkyně Ivany Janů a soudců Kateřiny Šimáčkové a Ludvíka Davida, ve věci ústavní stížnosti stěžovatele **A. V.**, zastoupeného JUDr. Petrem Ritterem, advokátem, se sídlem Riegrova 12, 772 00 Olomouc, proti rozsudku Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 18. 10. 2012, sp. zn. 6 To 557/2011, za účasti Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně jako účastníka řízení, t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně ze dne 18. 10. 2012, sp. zn. 6 To 557/2011 se ruší pro porušení základního práva stěžovatele zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

O d ů v o d n ě n í :

I.

1. Ústavní stížností, doručenou Ústavnímu soudu dne 3. 5. 2013, stěžovatel napadl rozsudek Krajského soudu v Brně - pobočky ve Zlíně (dále jen „krajský soud“) ze dne 18. 10. 2012, sp. zn. 6 To 557/2011 (dále jen „rozsudek krajského soudu ze dne 18. 10. 2012“), kterým byl ke stěžovatelovu odvolání rozsudek Okresního soudu v Kroměříži (dále jen „okresní soud“) ze dne 25. 10. 2011, č. j. 1 T 133/2011-294 (dále jen „rozsudek okresního soudu“) zrušen ve výroku o vině v bodě 1. a ve výroku o trestu a bylo nově rozhodnuto tak, že stěžovatel byl odsouzen pro zločin pohlavního zneužití podle § 187 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb. trestního zákoníku (dále jen „trestní zákoník“), dále zločin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2, 3 písm. b) trestního zákoníku a také přečin ohrožování výchovy dítěte podle § 201 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 2 let a 6 měsíců.

2. Jak stěžovatel uvádí, trestná činnost, pro kterou byl odsouzen, spočívala v tom, že vykonal soulož s nezletilou, o které měl vědomí, že tato dosud nedovršila 15. rok věku a dále v tom, že si toto jednání zaznamenal na mobilní telefon a nahrávky zaslal na profil poškozené na síti Lidé.cz, tedy na volně přístupné elektronické úložiště dokumentů.

3. Stěžovatel za prvé zpochybňuje naplnění subjektivní stránky trestného činu, pokud jde o věk poškozené, kdy poukazuje na to, že s poškozenou komunikoval v internetových místnostech, které nejsou pro osoby mladší 18 let přístupné, což je potvrzováno vyjádřením provozovatele serveru Seznam.cz na č. 1. 178-179 soudního spisu. S touto jeho obhajobou se soudy nevypořádaly. Přitom měly k dispozici i znalecký posudek MUDr. Sejbalové, ze kterého vyplývá, že má výrazně narušenou schopnost odhadnout přibližný věk u dívek v různých fázích vývoje (str. 36 posudku, č. 1. 218 trestního spisu).

4. Za druhé stěžovatel zpochybňuje závěr krajského soudu pokud jde o to, že učinil pořízené nahrávky veřejně přístupnými a že tento čin spáchal veřejně přístupnou počítačovou sítí. Zdůrazňuje, že nahrávky zaslal jen a výlučně k rukám poškozené na její e-mailovou adresu. To, že si poškozená tyto nahrávky z adresy vyzvedla a uložila je na plochu cizího počítače, kde je objevil bratr její kamarádky, mu nemůže být přisuzováno k tíži a za vinu a interpretováno tak, jak činí nalézací soud. Ke konkrétnímu způsobu, jakým „objevil“ bratr svědkyně S. ony nahrávky (zda byly někde vyvěšeny na veřejně přístupné vývěsce, nebo zda šlo o nahrávky uložené při stahování ze soukromé e-mailové adresy na plochu nikoli veřejně přístupného PC) také navrhoval výslech tohoto svědka, ale jeho návrhu nebylo vyhověno. Aplikací zásady in dubio pro reo soudy měly dojít k závěru, že jeho tvrzení je pravdivé, namísto toho však v rozporu s ní uzavřely, že čin spáchal veřejně přístupnou počítačovou sítí. Není přitom bez zajímavosti, že odvolací soud svůj nynější závěr o volně přístupném elektronickém úložišti dokumentů učinil až po vydání dovolacího usnesení, kdy bez jakéhokoli dokazování odvolací soud změnil svoje závěry a najednou již obviněný nezasílá data do e-mailové schránky (jako v prvním odvolacím rozsudku), ale na volně přístupné elektronické úložiště dokumentů.

5. Z uvedených důvodů stěžovatel navrhuje, aby Ústavní soud ústavní stížností napadené rozhodnutí zrušil.

II.

6. Ústavní soud vyzval účastníka a vedlejšího účastníka řízení k vyjádření k ústavní stížnosti.

7. Krajský soud vyjádřil názor, že z ústavní stížnosti není zřejmé, v čem by měla protiústavnost jeho rozhodnutí spočívat, kdy jeho obsahem jsou především námitky proti provedenému hodnocení důkazů, a to i po rozhodnutí Nejvyššího soudu v dovolacím řízení, na které odvolací soud reagoval nyní napadeným rozhodnutím, v němž však již důkazy nijak nehodnotil, pouze upřesnil ve skutkové větě učiněná skutková zjištění. Svůj postup koneckonců v napadeném rozhodnutí i vysvětlil.

8. Krajské státní zastupitelství v Brně poskytnuté možnosti k uplatnění argumentů proti podané ústavní stížnosti nevyužilo.

9. Ústavní soud nepovažoval za nutné zasílat obdržené vyjádření stěžovateli k replice, neboť neobsahovalo žádné nové závažné skutečnosti nebo argumentaci, které by měly vliv na posouzení věci.

III.

10. Pro posouzení, zda v daném případě došlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele, které by bylo důvodem pro vyhovění ústavní stížnosti, si Ústavní soud vyžádal od Okresního soudu v Kroměříži příslušný spis sp. zn. 1 T 133/2011 (dle jen „spis“). Po jeho prostudování a po uvážení vznesených námitek dospěl k závěru, že ústavní stížnosti je důvodná.

11. Ústavní soud neshledal žádná pochybení obecných soudů co se týče otázky naplnění subjektivní stránky trestného činu pokud jde o věk poškozené, kdy v tomto směru lze na předmětná rozhodnutí obecných soudů plně odkázat. I kdyby skutečně

poškozená se stěžovatelem v určitém okamžiku komunikovala v internetovém chatu nebo diskusní skupině s určením pro osoby starší 18 let, z jiných okolností případu je existence stěžovatelova úmyslu nepochybná.

12. Odlišnou situaci však Ústavní soud shledává u námitek stěžovatele zpochybňujících, že pořízené záznamy svého sexuálního styku s poškozenou učinil veřejně přístupnými a že tento čin spáchal veřejně přístupnou počítačovou sítí.

13. Zločin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií je v § 192 odst. 2, 3 písm. b) trestního zákoníku definován takto:

(2) Kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří fotografické, filmové, počítačové, elektronické nebo jiné pornografické dílo, které zobrazuje nebo jinak využívá dítě, anebo kdo kořistí z takového pornografického díla, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo propadnutím majetku bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 2 (...)

b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem“

14. K tomu, jak obecné soudy dovodily naplnění znaků „činí veřejně přístupným“ dle odst. 2 a „spáchá čin veřejně přístupnou počítačovou sítí“ dle odst. 3 písm. b) § 192 trestního zákoníku, které stěžovatel zpochybňuje, Ústavní soud ze spisu zjistil následující:

15. Stěžovatel se v rámci řízení vyjadřoval tak, že fotografie a videa odeslal pouze na e-mailovou adresu poškozené.

16. Poškozená dle protokolu o své výpovědi uvedla v souvislosti se zasláním těchto záznamů toliko to, že stěžovatel jí „poslal nějaká videa na Lidé.cz, ale nešlo to spustit“, že přitom kdy je zkoušela pustit byla na počítači u své kamarádky V. S. na počítači, a že všechno „prasklo proto, že to našel brácha S. v počítači“.

17. Bratr svědkyně S., který předmětné záznamy měl najít, okresním soudem vyslechnut nebyl. Svědkyně S. dle protokolu o svém výslechu v daných souvislostech uvedla, že poškozená měla na bratrově počítači „zapnuté Lidé.cz“ a že stěžovatel poškozené poslal nějaké asi „3 fotky a videa“. Videa nešla otevřít, asi byla stažena ale zapomněly je tam. Následující den po návratu ze školy říkal bratr její matce, aby ji nepouštěla na notebook, protože tam bylo nějaké video. Na video se podívali a řekli to rodičům poškozené.

18. Okresní soud ve výroku svého rozsudku vyslovil, že obžalovaný si své jednání „natačel na svůj mobilní telefon a pořídil z něj i několik fotografií, které společně s dvěma videonahrávkami následně v přesně nezjištěné době počátkem dubna 2011 nezletilé zaslal na její profil „M.“ na síti „Lidé.cz““. V jeho odůvodnění okresní soud s odkazem na protokoly o výslechu poškozené a výslechu svědkyně S. dále uvedl, že vyrobené pornografické dílo obžalovaný „učinil veřejně přístupným tím, že zasláním přes sociální internetovou síť umožnil, aby se s ním v podstatě kdokoliv seznámil. Jedná se o veřejně přístupnou počítačovou síť a právě tuto nahrávku našel bratr svědkyně S., takže kdokoliv se s ním seznámit mohl.“

19. V odvolacím řízení se k námítkám stěžovatele a k jeho návrhu na doplnění dokazování výslechem bratra svědkyně S. druhostupňový soud vyslovil tak, že výslech

tohoto svědka by byl vhodný, ovšem nikoliv nutný, a provádět jej tedy nebude a to proto, že „obžalovaný nepopřel zaslání příslušného souboru do e-mailové schránky“ poškozené. Odvolací soud se vyslovil tak, že „obžalovaný zaslal pořízené fotografie a nahrávky do e-mailové schránky nezletilé“, přičemž dle jeho právního názoru již tím, že k zaslání pornografického díla bylo využito internetu, byly příslušné znaky dle § 192 odst. 2, 3 písm. b) trestního zákoníku naplněny. To byť, jak zároveň krajský soud připustil, zaslání těchto fotografií a nahrávek mělo v kontextu celého jednání obžalovaného spíše okrajový význam.

20. V dovolacím řízení se s tímto právním názorem soudu odvolacího Nejvyšší soud neztotožnil (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2012 sp. zn. 5 Tdo 641/2012-I) a námitkám stěžovatele, jimiž zpochybnil naplnění objektivní stránky zločinu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku pokud jde o znaky spočívající v tom, že učinil pornografické dílo veřejně přístupným a že spáchal tento trestný čin veřejně přístupnou počítačovou sítí, naopak přisvědčil.

21. Dle Nejvyššího soudu k tomu, aby pachatel učinil pornografické dílo veřejně přístupným se vyžaduje, aby poskytl blíže neurčenému okruhu jiných osob možnost seznámit se s takovým dílem. Z popisu skutkového děje ve výroku soudu prvního stupně však není patrné, zda obviněný zaslal poškozené „pořízené fotografie a videonahrávky jako pornografické dílo do její soukromé tzv. e-mailové schránky, ke které měla přístup na základě konkrétního hesla pouze ona, anebo zda ho umístil na tzv. nástěnku, která v rámci konkrétního tzv. profilu uživatele umožňuje vkládání a použití příspěvků (textů, fotografií, videozáznamů apod.) nejen samotnému uživateli, ale i jiné osobě, která se přihlásí pod svým profilem a heslem. Z pouhého konstatování soudu prvního stupně, podle něhož obviněný zaslal pornografické fotografie a videonahrávky jmenované nezletilé „na její profil“, tedy není vůbec zřejmé, co je třeba rozumět oním „profilem“, zda to bylo místo veřejně přístupné neurčitému počtu uživatelů nebo alespoň jejich širšímu okruhu, anebo zda k němu měla přístup pouze samotná poškozená nebo osoby, které označila, anebo někdo další. Proto bylo nezbytné zjistit a přesněji popsat, jestli obviněný odeslal pornografické dílo do nějakého volně přístupného elektronického úložiště dokumentů, které vytvořila jmenovaná poškozená nebo někdo jiný, anebo zda jí ho zaslal jen elektronickou poštou (tzv. e-mailem) do její soukromé e-mailové schránky a kdo k ní měl případně přístup. Z dosavadních skutkových zjištění ovšem nejsou patrné všechny zmíněné podstatné okolnosti, takže ani nebylo možné vyvodit závěr, že obviněný učinil pornografické dílo veřejně přístupným. Přitom samotné zaslání pornografického díla existujícího v elektronické podobě prostřednictvím elektronické pošty (tzv. e-mailu) do soukromého úložného prostoru využívaného určitou osobou nelze považovat za naplnění zákonného znaku spočívajícího v tom, že pachatel učinil takové dílo „veřejně přístupným“ ve smyslu § 192 odst. 2 trestního zákoníku.“

22. Obdobně shledal dovolání Nejvyšší soud důvodným i pokud jde o druhý z předmětných znaků. Spáchání trestného činu veřejně přístupnou počítačovou sítí „musí být srovnatelné se spácháním trestného činu tiskem, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem, to jest mělo by umožnit, aby se s pornografickým dílem seznámil podstatně širší okruh osob, než jaký postačuje k naplnění základní skutkové podstaty trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 odst. 2 trestního zákoníku“ (zde Nejvyšší soud odkázal např. na svá usnesení ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. 3 Tdo 414/2011, usnesení ze dne 1. 6. 2011, sp. zn. 3 Tdo 669/2011, a usnesení ze dne 15. 12. 2011, sp. zn. 6 Tdo 1561/2011). Dle Nejvyššího soudu k naplnění okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby podle § 192 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku „nepostačuje zaslání pornografických děl

prostřednictvím elektronické pošty do soukromých tzv. e-mailových schránek jiných osob. Pokud tedy slouží veřejně přístupná počítačová síť pouze jako prostředek pro přenos zprávy jednotlivým konkrétním uživatelům (obdobně jako dopis zasílaný poštovní přepravou), nelze podle názoru Nejvyššího soudu považovat za naplněný znak spočívající ve spáchání trestného činu „veřejně přístupnou počítačovou sítí“. Jinak by tomu bylo, kdyby uživatel zveřejnil přístupové údaje k tzv. e-mailové schránce dalším osobám nebo rozesílal datovou zprávu obsahující dětskou pornografii širšímu okruhu osob.“

23. Po vrácení věci odvolacímu soudu tento, aniž by bylo prováděno nějaké doplnění dokazování, rozhodl dne 18. 10. 2012 o vině pokud jde o naplnění předmětných dvou znaků dle § 192 odst. 2, odst. 3 písm. b) trestního zákoníku opětovně v neprospěch stěžovatele. Popis skutkového stavu ve výroku rozhodnutí přitom doplnil tak, že profil poškozené „Marmushle“ na síti Lidé.cz představoval „volně přístupné elektronické úložiště dokumentů“. V odůvodnění svého rozsudku z citovaného dne k tomu pak krajský soud uvedl, že „Lidé.cz je tzv. komunitní web neboli internetová sociální síť, tedy v rámci www místo, kde dochází ke kontaktům mezi uživateli sítě. Osoby mající v rámci této sociální sítě vytvořen svůj profil se jeho prostřednictvím představují, prezentují dalším uživatelům sítě: pokud by s výjimkou osoby, jíž se profil týká, neměl k němu nikdo jiný přístup, ztratil by tento profil smysl. Je pouze otázkou, jak široký byl okruh jiných osob, které k tomuto profilu měly přístup, zda tedy tento okruh byl neomezen, či zda jej tvořili tzv. přátelé, přátelé přátel apod. V každém případě však tento přístup měl minimálně určitý, byť omezený, okruh osob, z čehož lze dovozovat, že umístěním nejrůznějších údajů či fotografií tedy dokumentů, na tento profil dochází k jejich zveřejnění, neboť se s nimi může určitý okruh osob seznámit. Dle krajského soudu „profil poškozené na sociální síti Lidé.cz je volně přístupným úložištěm dokumentů, když za ono volné je třeba považovat i úložiště, k němuž má přístup i určitý omezený počet uživatelů sítě, přičemž tento i omezený počet uživatelů především znamená učinění dokumentu veřejně přístupným, ať už ve smyslu § 117 písm. a) či analogicky také b) trestního zákoníku.“

24. Zároveň pak „lze mít dle názoru odvolacího soudu i za to, že zasláním příslušných fotografií či videozáznamů na veřejně přístupný profil uživatky sítě dochází ke spáchání tohoto skutku, tedy ke zveřejnění pornografie zobrazující dítě, veřejně přístupnou počítačovou sítí. Ustanovení § 192 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku svým způsobem upřesňuje či specifikuje jednání popsané v odst. 2 § 192 citovaného zákoníku a činí přísněji trestnými ty nejúčinnější způsoby zveřejňování pornografie, tedy zveřejňování za využití hromadných sdělovacích prostředků. Je sice pravdou, že sociální síť není typickým sdělovacím prostředkem jako např. televize či tisk, nicméně i tato síť jako taková je nositelkou ať již informací či obrazového materiálu, který je nepochybně také informací svého druhu, koneckonců i ze samotného označení sociální síť lze dovozovat určitou souvislost s dikcí ustanovení § 192 odst. 3 písm. b) trestního zákoníku, kde je zmiňována počítačová síť.“

IV.

25. Ústavní soud připomíná, že z ústavního principu nezávislosti soudů (čl. 82 Ústavy České republiky) vyplývá zásada volného hodnocení důkazů upravená v § 2 odst. 6 trestního řádu. Obecné soudy v každé fázi řízení zvažují, které důkazy je třeba provést, a zda a nakolik je potřebné dosavadní stav dokazování doplnit, přičemž posuzují taktéž důvodnost návrhů na doplnění dokazování. Zásada volného hodnocení důkazů znamená, že zákon nestanoví žádná pravidla, pokud jde o míru důkazů

potřebných k prokázání určité skutečnosti a váhu jednotlivých důkazů. Jejich význam se vyjeví až při konečném zhodnocení důkazního materiálu. Při něm nemůže soud postupovat libovolně. Jeho vnitřní přesvědčení o správnosti určité okolnosti musí být založeno na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu. Vnitřní přesvědčení soudce tak musí být odůvodněno objektivními skutečnostmi, které soud zjistí, a musí být jejich logickým důsledkem.

26. Z ustálené judikatury Ústavního soudu plyne, že pokud obecné soudy při svém rozhodování stanovené zásady pro hodnocení důkazů respektují, nespadá do pravomoci Ústavního soudu „hodnotit“ hodnocení důkazů jimi provedené. K posouzení toho, zda hodnocením důkazů provedeným obecnými soudy došlo k zásahu do ústavně zaručených základních práv a svobod stěžovatele, Ústavní soud přistupuje pouze za situace, kdy lze usuzovat na extrémní nesoulad mezi prováděnými důkazy, zjištěními, která z těchto důkazů soud učinil, a právním závěrem soudu, jinými slovy, kdy rozhodnutí soudu svědčí o možné libovůli v jeho rozhodování. Právě takovouto výjimečnou situaci však Ústavní soud nyní shledal.

27. Znak *činění veřejně přístupným* představuje jednání, kterým je umožněno, aby se s pornografickým dílem mohl kdokoli (totiž blíže neurčený okruh osob) seznámit. Pornografické dílo se jím stává přístupným více osobám, například svým umístěním ve výkladní skříně, v okně bytu či ve veřejných místnostech (Ustanovení § 117 trestního zákoníku definující kdy je čin spáchán veřejně, na které chybně odkazuje krajský soud, se týká jiného institutu a zde se nepoužije - viz Šámal, Pavel a kol.: Trestní zákoník komentář; 2. vydání, Praha, C. H. Beck, 2012 str. 1884.). Znak *spáchání trestného činu veřejně přístupnou počítačovou sítí* je pak naplněn tehdy, jestliže je veřejná přístupnost této počítačové sítě při trestné činnosti využívána takovým způsobem, že to svojí škodlivostí odpovídá dalším formám jednání uvedeným v témž odstavci (to jest spáchání tiskem, filmem, rozhlasem nebo televizí). Naopak k jeho naplnění nepostačuje stav, kdy veřejně přístupná počítačová síť slouží pouze jako médium pro přenos zpráv jednotlivým konkrétním uživatelům (obdobně jako dopis zasílaný poštovní přepravou). Pojem veřejné přístupnosti na internetu přitom nutno hodnotit nejen s ohledem na možnosti uživatelů internetu daný obsah zobrazit pokud jde o přístupová práva, ale i ve světle jejich možnosti se o něm vůbec v první řadě dozvědět (například z příspěvků na chatech a diskusních skupinách, z obsahů stránek indexovaných vyhledávacími službami, nebo právě díky vložení na profil uživatele internetové sociální sítě, jehož obsah je přeposílán jejím dalším uživatelům).

28. Ústavní soud je nucen konstatovat, že naplnění ani jednoho z obou znaků nebylo soudy dovozeno ústavně akceptovatelným způsobem, především pak nemá podklad v provedeném dokazování. Již závěr prvostupňového soudu, že stěžovatel zasláním přes sociální internetovou síť umožnil, aby se s jeho pornografickým dílem kdokoliv seznámil, je krajně pochybný. Soud odkazuje na protokoly o výpovědi poškozené a její kamarádky svědkyně S. Obě tyto dívky však ve svých výpovědích hovoří pouze o tom, že stěžovatel posílal určité materiály poškozené. O tom, že by je snad umístil na internet takovým způsobem, že by k nim mohly dálkově přistupovat i jiné osoby, se nezmiňují. Zdá se přitom dosti nepravděpodobným, že by takovou zmínku neučinily, když by se zjevně jednalo o stav, který by mohl být pro poškozenou krajně nepříjemný. Pouhé zjištění soudu, že ke komunikaci byla užitá nějaká internetová sociální síť, samo o sobě v tomto kontextu nic neznamená, neboť sociální sítě zpravidla umožňují zasílání i zcela individuálních soukromých zpráv mezi jejich členy. Z citovaných výpovědí se přitom spíše zdá, že právě takováto forma zpráv, podobných e-mailu, byla stěžovatelem použita. Na tom nic nemění ani skutečnost, že se záznamy, či jejich části, se následně seznámil i (v řízení ovšem nevyslechnutý) bratr S.a od něj rodiče zúčastněných dětí, kdy

z citovaných výpovědí se jeví, že jediný důvod, proč je tento bratr nalezl, byl ten, že je poškozená do jeho počítače sama uložila, když jej na návštěvě používala. Nabízí se též otázka, proč by vůbec stěžovatel materiál způsobem, umožňujícím přístup komukoliv na internetu, posílal, když ve věci mu šlo primárně o sexuální styk s poškozenou, zatímco pořízení několika kratičkových videí a fotografií z tohoto styku mobilním telefonem mělo v rámci jeho jednání jen okrajový charakter.

29. Odvolací soud ve svém v pořadí prvním rozsudku z popsaných skutkových závěrů okresního soudu ne zcela vyšel, kdy naznačil, že k jejich dostatečnému důkaznímu podložení by ještě bylo na místě provést stěžovatelem požadovaný výslech bratra svědkyně S. Tento výslech však neprovedl a výrok okresního soudu o vině potvrdil s odkazem na svůj právní názor, že již poslání formou e-mailu, ke kterému se stěžovatel přiznal, zde rozebírané dva zákonné znaky naplňuje.

30. Poté, co byl tento právní názor odvolacího soudu Nejvyšším soudem z výše popsaných důvodů odmítnut, však odvolací soud bez toho, aby bratra svědkyně S. vyslechl (byť důvod, pro který takovémuto důkaznímu návrh původně nevyhověl, zjevně odpadl) či jinak dokazování doplnil, vyšel z původních skutkových závěrů prvostupňového soudu. Ty ovšem jsou, jak již Ústavní soud výše vyložil, neudržitelné. Odvolací soud se sice v odůvodnění svého v pořadí druhého rozsudku pokusil své závěry podrobněji vysvětlit, nicméně takovým způsobem, který jen potvrzuje závěr Ústavního soudu o důvodnosti ústavní stížnosti.

31. Internetové servery se sociálními službami představují platformy k budování sociálních sítí a vztahů mezi lidmi, kteří například sdílejí podobné zájmy, aktivity, historii apod. K digitální reprezentaci identit uživatelů těchto služeb jsou těmito službami často užívány takzvané uživatelské profily, zobrazující určitá data s daným uživatelem asociovaná. Ačkoliv nelze vyloučit existenci platform se značně omezenou nabídkou funkcí, pravidlem bývá spíše, že platforma má funkcionalit celou řadu. Mezi tyto obvykle patří i zasílání zcela individuálně adresovaných (a uživatelům platformy mimo odesílatele a adresáta neviditelných) zpráv. Některé, ovšem zdaleka ne všechny, platformy umožňují přidávání fotografií či jiného obsahu na profily uživatelů ze strany uživatelů jiných. Možnost zobrazení dat jiných uživatelů (ať již mají formu uživatelského profilu či jinou), přidávání dat k datům jiných uživatelů a další postupy bývají umožňovány různým uživatelům v různé míře dle nastavení ze strany provozovatele služby a ze strany jednotlivých uživatelů.

32. Z uvedeného vyplývá celá řada otázek, kterým se soudy v podobných případech musejí věnovat. Před tím, než dospějí k rozhodnutí, by si měly ujasnit, jaké funkcionality měl pachatel k dispozici, jaké skutečně využil, a co toto využití z hlediska rozsahu jeho trestné činnosti znamená. To však soud prvního ani druhého stupně v nynější věci neučinily, nebo jen toliko zcela paušálním způsobem.

33. Za prvé, soudy se ani neobtěžovaly dokazováním ověřit, zda konkrétně služba Lidé.cz vůbec umožňuje uživatelům nahrávat nějaká data na profily jiných uživatelů. Vzhledem k rozdílným funkcionalitám různých platform tuto otázku v žádném případě nelze přejít pouhým konstatováním, že Lidé.cz je sociální síť. Dále, i kdyby služba Lidé.cz takovouto funkcionalitou obecně disponovala, musela by nastoupit podotázka, zda se nejedná o funkcionalitu povolovanou dle individuálního nastavení uživatele (což bývá obvyklé), a pokud ano, jaké toto nastavení tedy v relevantní době bylo.

34. Za druhé, i kdyby pachatel možnost problematický obsah k obsahu zobrazovanému na profilu jiného uživatele nahrát měl, je otázkou, zda tak skutečně učinil, a zda daná data místo toho například neposlal individuální soukromou zprávou.

Nedostatečnost skutkových závěrů obecných soudů v tomto směru již Ústavní soud výše vyložil.

35. Za třetí, i kdyby pachatel problematický obsah k obsahu zobrazovanému na profilu jiného uživatele skutečně nahrál, je otázkou, jakému okruhu osob by se tak stal přístupným. To totiž záleží na možnostech sociální sítě, jakož i na dispozicích jejího jednotlivého uživatele, které bývají dány především množstvím jeho kontaktů na předmětné síti a jeho individuálním nastavením, kdy mívá možnost povolit přístup jen konkrétním uživatelům či jejich určitým způsobem definované množině; možné bývá i to, že uživatel může zobrazování svého profilu vypnout pro kohokoliv.

36. Této problematice se sice odvolací soud v určité míře věnoval, avšak pouze v teoretické rovině bez ohledu na konkrétní důkazní situaci, kdy v podstatě dospěl k závěru, že uživatelské profily jsou určeny k prezentaci sebe jiným uživatelům a tedy určitě nějaký okruh uživatelů (byť o jeho šíři si soudy neudělaly sebemenší představu) existoval.

37. Takto povrchní přístup Ústavní soud považuje pro posouzení otázky naplnění znaku „činění veřejně přístupným“ za stěžejní dostačující. Jak již bylo naznačeno výše, aby byl tento znak v případě umístění na internet naplněn, musí se z hlediska okruhu osob, kterým je zpřístupňováno, jednat o dobu umístění ve výkladní skříni, okně bytu či ve veřejných místnostech. Musí tedy jít o okruh poměrně široký bez úzkého individuálního vymezení. V případě znaku spáchání činu „veřejně přístupnou počítačovou sítí“ pak musí být její veřejná přístupnost využívána pachatelem dokonce takovým způsobem, že to navyšuje škodlivost jeho činnosti obdobně tomu, jakoby byl užil tisk, film, rozhlas nebo televizi. Musí tedy jít o ještě podstatně širší okruh osob, než jaký postačuje k naplnění znaku prvního. V případě problematických data umístěných na profil uživatele sociální sítě si soudy proto k posouzení naplnění těchto znaků musejí nejprve udělat alespoň řádovou představu o počtu osob, které mohly být, s ohledem na charakter služby a na počet kontaktů daného uživatele a relevantní nastavení, dotčeny, tedy zda šlo o jejich jednotky, desítky, stovky, tisíce, desetitisíce či ještě více. Přitom by měly mít povědomí i o tom, zda daná sociální služba funguje tak, že přístup k takto umístěnému obsahu toliko pasivně umožňuje, nebo jej i aktivně nabízí (typicky automatickým propagováním obsahu nově umístěného na profil určitého uživatele jeho zobrazováním na uživatelském rozhraní jiných uživatelů). Teprve až na takovémto základě lze vyhodnocovat právní kvalifikovatelnost jednání žalovaného.

38. K uvedeným třem skupinám otázek byly poškozená a svědkyně S. dotazovány jen zcela okrajově, navrhovaný svědek bratr svědkyně S. nebyl vyslechnut vůbec, provozovatel služby Lidé.cz nebyl dotázán na její funkcionality. Nepodloženost závěrů obecných soudů skutkovými zjištěními konstatoval v dovolacím řízení i Nejvyšší soud, soud druhého stupně však dokazování ani poté, co mu byla věc vrácena, nedoplnil (byť to v této fázi mimochodem navrhovalo i státní zastupitelství – viz č. l. 409 spisu), a na místo toho ve svém povšechném odůvodnění řadu skutečností v neprospěch stěžovatele presumoval.

39. Ústavní soud zdůrazňuje, že nemá žádných pochybností o tom, že v řízení před obecnými soudy bylo řádně prokázáno, že se stěžovatel dopustil trestné činnosti spočívající v tom, že vykonal soulož s nezletilou při vědomí, že tato dosud nedovršila 15. rok věku. Pokud by Ústavní soud posuzoval ústavní stížností napadené rozhodnutí toliko v tomto směru, žádný důvod k zásahu Ústavního soudu by dán nebyl. Ústavní soud však byl nucen dospět ke zcela opačnému závěru pokud jde o stěžovatelovo odsouzení pro trestnou činnost týkající se toho, jak stěžovatel naložil s fotografiemi a videozáznamy, které si při styku s poškozenou mobilním telefonem pořídil. Zde naopak

závěry soudu prvního i druhého stupně vykazují, dle názoru Ústavního soudu, značný deficit ústavnosti.

40. Za této situace Ústavnímu soudu nezbylo, než konstatovat, že došlo k porušení stěžovatelova práva na spravedlivý proces zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny a ústavní stížností napadené rozhodnutí zrušit.

V.

41. Ze všech výše uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti podle § 82 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb. o Ústavním soudu, a to mimo ústní jednání (za splnění podmínek § 44 citovaného zákona ve znění zákona č. 404/2012 Sb.), vyhověl.

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat

V Brně dne 20. srpna 2013

Ivana Janů, v.r.
předsedkyně senátu